

25.10.2023

UDTALELSE

fra Udviklingsudvalget

til Udenrigsudvalget

om fastlæggelse af EU's holdning til FN's bindende instrument om
erhvervslivet og menneskerettigheder, især om adgang til retsmidler og
beskyttelse af ofre
(2023/2108(INI))

Ordfører for udtalelse: Miguel Urbán Crespo

PA_NonLeg

FORSLAG

Udviklingsudvalget opfordrer Udenrigsudvalget, som er korresponderende udvalg, til at optage følgende forslag i det beslutningsforslag, det vedtager:

- A. der henviser til, at EU bygger på værdierne respekt for den menneskelige værdighed, frihed, demokrati, ligestilling, retsstaten og respekt for menneskerettighederne, som fastsat i artikel 2 i traktaten om Den Europæiske Union; der henviser til, at EU's optræden på den internationale scene skal være styret af disse principper og være i overensstemmelse med princippet om udviklingsvenlig politikkoherens, som fastsat i artikel 208 i Lissabontraktaten;
- B. der henviser til, at gennemførelsen af 2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling og princippet om, at ingen må lades i stikken, indebærer, at økonomisk udvikling skal gå hånd i hånd med social retfærdighed, god regeringsførelse og respekt for menneskerettighederne;
- C. der henviser til, at ofre for krænkelse begået af selskaber støder på mange hindringer, når de forsøger at få adgang til retsmidler; der henviser til, at der stort set ikke er gjort noget ved transnationale selskabers straffrihed for menneskerettighedskrænkelser, da der ikke findes solide og omfattende lovgivningsmæssige rammer på globalt plan;
- D. der henviser til, at ofrene for disse menneskerettighedskrænkelser overvejende er fattige og sårbare personer;
 1. beklager, at FN's vejledende principper om erhvervslivet og menneskerettigheder ikke er indarbejdet i instrumenter, der kan håndhæves; minder om, at den ringe gennemførelse af FN's vejledende principper samt af andre internationalt anerkendte standarder såsom Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udviklings retningslinjer for multinationale virksomheder i vid udstrækning er blevet tilskrevet deres ikkebindende karakter;
 2. bemærker med bekymring, at der er asymmetri mellem transnationale selskabers rettigheder og forpligtelser, navnlig i aftaler om investeringsbeskyttelse, hvor investorer tildeles brede rettigheder, som ikke nødvendigvis modsvares af bindende forpligtelser, der kan håndhæves, med hensyn til overholdelse af menneskerettigheds-, arbejds- og miljølovgivning;
 3. understreger det presserende behov for at godkende bindende og eksigible internationale normer til regulering af transnationale selskabers aktiviteter og deres globale værdikæder; understreger, at en stor del af krænkelse af mennesker-, arbejds- og miljørettigheder begås af en række transnationale selskaber, der er baseret i det globale nord, men som opererer i udviklingslande;
 4. minder om, at virksomheders krænkelse af arbejdstagerrettigheder er stigende på verdensplan, og ifølge Den Internationale Faglige Samarbejdsorganisations rettighedsindeks fratager 113 lande i forhold til 106 i 2021 arbejdstagerne deres ret til at etablere eller melde sig ind i en fagforening, 87 % af landene krænker strejkeretten, og

fire ud af fem lande blokerer for kollektive overenskomstforhandlinger;

5. minder om, at mennesker i udviklingslandene, navnlig oprindelige folk og traditionelle samfund, smålandbrugere og andre mindre fødevareproducenter, kvinder, menneskerettighedsforkæmpere, arbejdstagere, mindretal og andre sårbare grupper er uforholdsmæssigt hårdt ramt af de krænkelse af menneske-, arbejds- og miljørettigheder, der begås af transnationale selskaber; bemærker, at disse krænkelse forværres yderligere af korruption og ofte forbliver ustraffede, som det er tilfældet i de opsigtsvækkende sager vedrørende bl.a. Mariana og Brumadinho (Brasilien), Rana Plaza (Bangladesh), Marikana (Sydafrika) og Chevron-Texaco (Ecuador); opfordrer til, at man fremmer gennemsigtighed ved at kræve, at de transnationale selskaber offentliggør relevante oplysninger om deres operationer, deres indvirkning på menneskerettighederne og de foranstaltninger, der er truffet for at håndtere dem, og til at sikre adgang til domstolsprøvelse med særligt fokus på den sociale dimension og mindretal og andre sårbare grupper og effektive retsmidler for ofre for menneskerettighedskrænkelser og -overgreb;
6. gør opmærksom på, at mikrovirksomheder og små og mellemstore virksomheder i mange regioner i verden ofte er drivkraften i de lokale økonomier; understreger, at mikrovirksomheder og små og mellemstore virksomheder udgør 90 % af alle virksomheder og tegner sig for 60-70 % af beskæftigelsen og 50 % af bruttonationalproduktet på verdensplan; gentager betydningen af at sikre lige vilkår og opfordrer indtrængende Kommissionen til at sørge for garantier og undtagelser for mikrovirksomheder og små og mellemstore virksomheder i forhandlingerne om instrumentet;
7. opfordrer Rådet til at vedtage et ambitiøst mandat til Kommissionen til at engagere sig fuldt ud i forhandlingerne om FN's juridisk bindende instrument om transnationale selskaber og menneskerettigheder i overensstemmelse med de mål, der er fastsat i FN's Menneskerettighedsråds resolution 26/9 af 14. juli 2014, som giver mandat til disse forhandlinger; fremhæver, at forhandlingerne samt EU's mandat bør sikre samarbejde med etablerede og potentielle partnere på områderne erhvervsliv og menneskerettigheder og meningsfuld inddragelse af interessenter, der påvirkes af traktaten, herunder internationale organisationer, fagforeninger og andre arbejdstagerrepræsentanter og civilsamfundsorganisationer; understreger endvidere behovet for at anlægge en kønssensitiv tilgang i hele processen, da menneskerettighedskrænkelser ikke er kønsneutrale og ikke bør behandles som sådan; fremhæver behovet for at styrke EU's diplomati og omdømme som en troværdig partner og en forkæmper for menneske- og miljørettigheder; understreger, at EU's holdning for at opfylde dette formål skal være baseret på menneskerettighedernes forrang og omfatte stærke håndhævelses- og overvågningsmekanismer (herunder rapporteringskrav og regelmæssige revisioner for at sikre overholdelse), adgang til domstolsprøvelse for dem, der rammes af menneskerettighedskrænkelser, og bestemmelser om solidarisk hæftelse for transnationale selskaber og deres værdikæder, der er adskilt fra og uafhængige af dem, der gælder for stater; opfordrer Kommissionen til at engagere sig fuldt ud i fremtidige forhandlinger om FN's bindende traktat om erhvervslivet og menneskerettigheder og til at sikre, at den har et bredt materielt anvendelsesområde, der omfatter alle internationalt anerkendte menneskerettigheder, herunder grundlæggende arbejdstagerrettigheder og fagforeningsrettigheder, som defineret i relevante

internationale arbejdsstandarder og baseret på alle relevante FN-konventioner; bemærker, at medlemsstaterne ellers bør engagere sig individuelt i processen;

8. understreger betydningen af, at anvendelsesområdet for det juridisk bindende instrument, der er under forhandling, omfatter alle transnationale selskaber og andre virksomheder med en grænseoverskridende karakter, som fastsat i resolution 26/9, samt deres aktiviteter, som udføres via tilknyttede virksomheder, datterselskaber, agenter, leverandører, partnere, joint venture-selskaber og egentlige ejere; er imidlertid bekymret over, at der stadig er mange forvaltningsmæssige huller på internationalt plan, og opfordrer til, at det multilaterale engagement fortsætter med henblik på at sende et klart signal til nuværende og potentielle samarbejdspartnere;
9. understreger betydningen af at medtage moderselskabsbaseret ekstraterritorial regulering og adgang til domstolsprøvelse for ofre for transnationale virksomheders menneskerettighedskrænkelser i de transnationale selskabers hjemstat; fremhæver navnlig behovet for at definere klare forpligtelser for transnationale selskaber i forbindelse med udryddelse af børnearbejde og tvangsarbejde fra deres forsyningskæder og aktiviteter;
10. understreger, at denne slags juridisk bindende instrument, der har til formål effektivt at beskytte ofre og sikre adgang til domstolsprøvelse, bl.a. skal omfatte frit, forudgående og informeret samtykke til aktiviteter, der udvikles i oprindelige folks territorier, meningsfuld høring af og deltagelse af berørte enkeltpersoner og lokalsamfund i beslutningsprocesser vedrørende transnationale selskabers aktiviteter, der kan påvirke deres liv og levebrød, retten til at sige nej, omvendt bevisbyrde, mekanismer til sikring af ekstraterritorial jurisdiktion såsom nødvendighedskompetence (forum necessitatis), og et forbud mod at afvise kompetence (forum non conveniens), internationale samarbejdsforpligtelser til at fuldbyrde udenlandske domme, retten til information og retten til fuld erstatning; understreger, at retten til fuld erstatning både henviser til processen med at yde erstatning til ofre, deres familier eller berørte lokalsamfund for negative krænkelser af menneske-, arbejds- eller miljørettigheder og de væsentlige resultater, der kan modvirke eller afhjælpe de negative virkninger af krænkelserne; fremhæver, at erstatningen skal være tilstrækkelig, effektiv og hurtig og stå i et rimeligt forhold til krænkelsernes alvor og den lidte skade, og at den under alle omstændigheder bør tilpasses rettighedshaverens specifikke kontekst og tilstand;
11. mener, at aftalen ved at indføre menneskerettigheds-, miljø- og klimarelaterede due diligence-forpligtelser på globalt plan styrker den globale effektivitet af EU's kommende direktiv om virksomheders due diligence i forbindelse med bæredygtighed og skaber tilsvarende høje standarder på verdensplan; understreger i den forbindelse, at forslaget til et direktiv om virksomheders due diligence i forbindelse med bæredygtighed bør have en mere omfattende og inklusiv tilgang; er desuden overbevist om, at FN-traktaten kan skabe vigtige bestemmelser til forbedring af den retlige beskyttelse af de berørte personer og dermed styrke EU-direktivet;
12. understreger betydningen af den rolle, som menneskerettighedsforkæmpere, -grupper og -organisationer og fagforeningsaktivister spiller, og betydningen af udtrykkeligt at medtage anerkendelse af retten til at forsvare menneske-, miljø- og arbejdstagerrettigheder i traktaten ved udtrykkeligt at henvise til rettighederne for de

forkæmpere, der skal beskyttes og være fri for intimidering og repressalier;

13. minder om, at fremme af målene om anstændigt arbejde såsom bæredygtig forretningskik, social dialog, foreningsfrihed, kollektive overenskomstforhandlinger og social beskyttelse er bydende nødvendig for at udrydde menneskerettighedskrænkelser;
14. minder om, at due diligence er et centralt element i den anden søjle i FN's vejledende principper om virksomhedernes sociale ansvar og respekten for menneskerettighederne; understreger, at effektive due diligence-praksisser også kan bidrage til at styrke adgangen til retsmidler; bemærker, at gennemførelsen af due diligence-procedurer ikke automatisk bør fritage transnationale selskaber for deres ansvar.

OPLYSNINGER OM VEDTAGELSE I RÅDGIVENDE UDVALG

Dato for vedtagelse	24.10.2023
Resultat af den endelige afstemning	+: 10 -: 8 0: 0
Til stede ved den endelige afstemning – medlemmer	Barry Andrews, Dominique Bilde, Catherine Chabaud, Antoni Comín i Oliveres, Mónica Silvana González, Pierrette Herzberger-Fofana, György Hölvényi, Rasa Juknevičienė, Beata Kempa, Karsten Lucke, Eleni Stavrou, Tomas Tobé, Miguel Urbán Crespo
Til stede ved den endelige afstemning – stedfortrædere	Ilan De Basso, Marlene Mortler, Caroline Roose, Carlos Zorrinho
Til stede ved den endelige afstemning – stedfortrædere (forretningsordenens art. 209, stk. 7)	Karolin Braunsberger-Reinhold

ENDELIG AFSTEMNING VED NAVNEOPRÅB I RÅDGIVENDE UDVALG

10	+
NI	Antoni Comín i Oliveres
Renew	Barry Andrews, Catherine Chabaud
S&D	Ilan De Basso, Mónica Silvana González, Karsten Lucke, Carlos Zorrinho
The Left	Miguel Urbán Crespo
Verts/ALE	Pierrette Herzberger-Fofana, Caroline Roose

8	-
ECR	Beata Kempa
ID	Dominique Bilde
PPE	Karolin Braunsberger-Reinhold, György Hölvényi, Rasa Juknevičienė, Marlene Mortler, Eleni Stavrou, Tomas Tobé

0	0
-	-

Tegnforklaring:

+ : for

- : imod

0 : hverken/eller